

Віра МОВЧАН, Любов ДАЦЮК

**СПІЛКУВАННЯ У ПРОСТОРІ КУЛЬТУРИ
ЯК ОБМІН ДУХОВНИМИ ЦІННОСТЯМИ:
ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ З ПРИВОДУ
НАВЧАЛЬНОГО ВИДАННЯ**

Глобалізований світ зумовлює необхідність творення стосунків порозуміння, а отже культури спілкування, коли адекватність сприймання іншого – запорука спрямування спільних зусиль на усунення конфліктів, суперечок, упередженості у стосунках тощо. Сьогодні так потрібні налаштованість на злагоду, усвідомлення її важливості для переведення енергії негачії щодо іншого у русло порозуміння. У масштабах планети така проблема визначається нині як найбільш нагальна. Трансформована в світ окремої особистості потреба цілеспрямованого виховання доброзичливості, толерантності набуває сенсу гармонізуючого чинника спілкування. Змагальність на земні блага набуває інший вимір: потреби обміну культурними здобутками для духовного удосконалення.

Відтак маємо підстави говорити про актуальне в теоретичному і організаційно-педагогічному відношенні навчальне видання «Філософія освіти і педагогіка: цінності культури. Комунікативний етикет: Україна. Великобританія. Німеччина. Франція. Іспанія.» (За ред. Черепанової С.О. — Львів: ТзОВ «Простір-М», 2007 — 392 с.)

Творчий доробок авторського колективу містить, окрім теоретичного осмислення, практичні напрацювання, які орієнтують на пріоритети діалогу як методології опанування цінностями міжкультурної комунікації.

В останні роки з'являються численні видання, які порушують проблему глобалізації, розкриваючи її позитивні та негативні (проблемні) аспекти. Йдеться про стратегії майбутнього людства у глобалізованому світі (У. Еко, М. Фуко, Ж. Деррида та ін.), трансформаційні процеси в освітянській галузі (наприклад: *Ідея Університету. Антологія* / Упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рябчинська; Відп. ред. М. Зубрицька. — Львів: Літопис, 2002. — 304 с.).

Не менш актуальні проблеми філософії освіти в умовах глобалізації, які в сучасній Україні становлять предмет особливо широких дискусій (В. Лутай, В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Рижко, В. Скотний та ін.). Дослідниками розкрито низку теоретико-методологічних питань від розв'язання яких на рівні освіти значною мірою залежить доля планети. Адже робити її життя успішним чи проблематичним суттєво залежить

від майбутніх поколінь, рівня їхньої освіченості й культури, а головне – рівня людяності, тобто зорієнтованості на гуманістичні цінності. Останнє покладає підставу взаємоповаги народів і культур тією мірою, якою вони оперті на знання Іншого. Цілком слушно вказано на коло проблем, пов'язаних з вузьким розумінням завдань освіти, що зводяться до прагматичного її спрямування, викликаючи тривогу наукової громадськості (Скотний В. Раціональне та ірраціональне в науці й освіті. – Київ–Дрогобич: Коло, 2003. – С. 172–173).

Навчальний посібник «Філософія освіти і педагогіка: цінності культури. Комунікативний етикет...» першочергово характеризує практична спрямованість освітнього процесу на досягнення порозуміння між представниками різних народів. Видання сполучає теоретичні проблеми філософії освіти в аспекті лінгвістичного повороту в гуманітарних науках та їх впровадження в навчальну практику. Авторами використано значний матеріал культурологічного змісту, застосування якого в педагогічному процесі сприяє гуманізації духовно-ціннісних орієнтирів молоді у пошуку відповіді на виклики сучасності. Маємо цікавий досвід інноваційного пошуку, переходити від теорії до практики виховання взаємоповаги, особливо, коли предметом пізнання постають культурні здобутки народів у їх найцікавіших чуттєво осяяних феноменах – мистецьких вартостях.

У рецензованому навчальному посібнику цінною видається сама ідея: вписати у проблематику філософії освіти культуру народів європейського регіону – комунікативний етикет, його вербальні та невербальні форми.

Акцент на певні мови цілком обґрунтований. Це мови, які вивчають студенти педагогічних спеціальностей: українська, англійська, німецька, французька, іспанська. Авторські розробки радше зосереджено навколо культурно-освітньої проблематики, ознайомлення з національними здобутками у галузі культури і мистецтва. У такий спосіб реалізуються можливості апелювати не лише до логіки, але і до почуттів особистості, що духовно насичує культуру спілкування.

Особливий практичний інтерес викликають діалоги про мистецтво та освіту, які ведуть студенти України – Великобританії – Німеччини – Франції – Іспанії (розділ 7). Глибоке пізнавальне і духовно-інтелектуальне значення вирізняє текст 7.1 (автор С. Черепанова, їй належить ідея проекту). Через діалог студентів Україна (Львів) – Великобританія (Оксфорд) подано змістовний матеріал про культурні взаємини двох країн, розглянуто історико-архітектурні пам'ятки Львова, специфіку освіти у Оксфорді. Приваблює стиль побудови діалогів, використання відповідних форм мовленнєвого етикету, що виховує інтелігентність спілкування, зацікавленість і взаєморозуміння стосовно культурних цінностей різних народів. Заслугує на високу оцінку переклад українського тексту діалогу англійською мовою (О. Гуляйгородська).

Теоретичні засади видання визначає гуманітарно-культуротворча стратегія філософії освіти (Передмова). Окреслено шляхи оптимізації

освітньої діяльності (єдність науки, культури, мови), крос-культурний контекст опанування іноземної мови і проблеми перекладу, тенденції становлення нового типу педагога як суб'єкта культури (розділ 1; 1.1).

Зміст посібника орієнтовано на інтереси суб'єктів навчання, понятійний апарат яких розширюють тематичний «Глосарій», питання для самопідготовки, рекомендовані та використані наукові джерела.

Рецензоване видання, безумовно, є глибоким і оригінальним осмисленням шляхів практичного удосконалення проблем освітнього процесу в новому культурному просторі, що охоплює собою планетарне життя як духовно-культурну цілісність. Використання його у навчальному процесі дозволить розв'язати ряд методологічних питань полікультурного діалогу.

Посібник стане в нагоді студентам, вчителям та широкому колу читачів, яких цікавлять проблеми діалогу культур і культура творення діалогу.